

Od kolísky k hrobu: život a prostredie muslima, islámske reálie

islám ako životný štýl, životné zastávky (narodenie, obriezka, svadba, smrť), rodina, náboženský kalendár, „islámska hmotná kultúra“ (oblečenie, predmety, a pod.), rozdiely a podobnosti.

Pramene:

AL-GHAZZALI, Abu Hamid, *Revival of Religious Learning's Imam Ghazzali's Ihya Ulum-id-Din*, (eng. trans. by Fazl-ul-Karim), Karachi, Darul-Ishaat, 1993.
AN-NAFZÁVÍ, Šejch sídí Muhammad, *Zahrada vůní pro potěšení mysli*, Praha, Dar Ibn Rushd, 2001.

Literatúra:

DENNY, Frederick M., *Islám a muslimská obec*, Praha, Prostor, 1998.
Encyclopedia of Women & Islamic Cultures, 6 vols., Leiden, E.J. Brill, 2003-2007.
GEERTZ, Clifford, *Islam Observed. Religious Development in Morocco and Indonesia*, New Haven – London, Yale U.P., 1968.
EL GUINDI, Fadwa, *Veil, Modesty, Privacy and Resistance*, Oxford - New York, Berg, 1999.
GULEVICH, Tanya, *Understanding Islam and Muslim Traditions: An Introduction to the Religious Practices, Celebrations, Festivals, Observances, Beliefs, Folklore, Customs, and Calendar System of the World's Muslim Communities, Including an Overview of Islamic History and Geography*, Detroit, Omnigraphics, 2004.
İLKKARACAN, Pinar (ed.), *Deconstructing Sexuality in the Middle East: Challenges and Discourses*, Aldershot - Burlington, Ashgate Publishing, 2008.
JAWAD, Haifaa A., *The Rights of Women in Islam: An Authentic Approach*, New York – London, Macmillan Press – St. Martin's Press, 1998.
Judaismus, křesťanství, islám, H. Pavlincová & B. Horyna (eds.), Olomouc, Nakladatelství Olomouc, 2003.
KŘIKAVOVÁ, Adéla, MENDEL, Miloš, MÜLLER, Zdeněk, *Islám: ideál a skutečnost*, Praha, Panorama, 1990, 2003.
MERNISSI, Fatima, *Women and Islam: An Historical and Theological Enquiry*, Oxford, Basil Blackwell, 1991.
RAPOPORT, Yossef, *Marriage, Money and Divorce in Medieval Islamic Society*, Cambridge, Cambridge University Press, 2005.
SHIRAZI, Faegheh, *The Veil Unveiled: The Hijab in Modern Culture*, Gainesville, University Press of Florida, 2001.
SMITH, Jane Idleman & HADDAD, Yvonne Yazbeck, *The Islamic Understanding of Death and Resurrection*, New York, Oxford University Press, 2002.
SYED, Mohammad Ali, *The Position of Women in Islam: A Progressive View*, Albany, State University of New York Press, 2004.
YOUNT, Kathryn M. & RASHAD, Hoda (eds.), *Family in the Middle East: Ideational Change in Egypt, Iran, and Tunisia*, London – New York, Routledge, 2008.

Islám ako ortopraktické náboženstvo je pre svojich vyznavačov životným štýlom.

Cieľom života a manifestáciou dôvery k Bohu je:

„**konanie dobra a odmietanie zla**“ (*al-amr bi 'l-ma'rúf wa 'n-nahj 'ani 'l-munkar*)

Muslimovia by mali kráčať v tomto duchu po „priamej ceste“ (*as-sirát al-mustaqím*)
Proti dobru stojí zlo, ktoré bude v súlade s božou spravodlivosťou (*ʿadl*) na poslednom súde.

Životné zastávky muslima

Narodenie

magické praktiky pred a okolo narodenia, novorodeniťka sa do pravého ucha pošepká výzva k modlitbe (*adhán*) a potom do ľavého ucha začiatok modlitby. Chlapcom sa strihajú vlasy a pod. Spravidla týždeň po narodení sa dáva meno. Dávajú sa rôzne amulety a talizmany ako matke tak aj dieťaťu.

Obriezka

Obečne rozšírený zvyk na Blízkom východe a v Afrike nielen medzi muslimami, naviac u niektorých muslimov (napr. Irán) to tak rozšírené nie je. Spravidla medzi 7-12 rokov. Je to symbolický akt plnoprávnosti a členstva v komunite. Niekedy aj u dievčat (v Afrike).

Svadba a manželstvo

podľa jedného *hadíthu* manželstvo je „polovica náboženstva“. Je to právny akt uzavretý medzi dvomi rodinami spravidla pred *qádím* alebo *imámom* miestnej mešity či iným verejným činiteľom. Určuje majetkové pomery a zaväzuje k vzájomnému rešpektovaniu manžela a manželku. Výkupné za nevestu (arab. *mahr*, tur. *kalim*) je „umŕtveným“ majetkom nevesty a nie jej rodiny, je to sociálnou poistkou pre prípad rozvodu.

Za určitých podmienok je možné mať teoreticky súčasne maximálne 4 manželky, ale každá by mala mať zabezpečené rovnaký diel zo svojho muža. Prakticky je to zakázané vo väčšine muslimských krajín.

Inštitúcia dočasného manželstva (na dobu určitú) *mu'á* existuje v ši'itskom islame dodnes

Rozvod (*taláq*) je považované za „najväčšie možné zlo“ ale je povolený.

Žena, muž, sexualita

Korán (2:223)

„Vaše ženy sú ako polia pre vás prichádzajte preto na svoje pole, kedy chcete a ako chcete a učiňte predtým niečo dobré jeden pre druhého. A bojte sa Boha a vedzte, že sa s ním stretnete. A oznám radostnú zvesť veriacim!“

hadíthy:

„... Prorok (mier s ním a požehnanie) povedal:

Tri veci sú pre moje oko najmilšie z tohto sveta: dobré vône, nežný sex a modlitba.“

„Keď sa manžel pozrie na svoju manželku a ta sa pozrie na neho Boh sa na nich zahľadí s milosťou; keď sa chytia za ruku ich hriechy odídu od nich medzi prstami; keď sa spolu milujú stoja okolo nich anjeli od zeme až k oblohe. Slasť a túha sú krásne ako hory. Keď manželka otehotnie jej odmena [od Boha] bude ako [odmena] za pôst, modlitbu a *džihád* [spolu].“

sexualita v isláme je chápaná pragmaticky a pozitívne. Je to ideálny spôsob komunikácie medzi manželom a manželkou. Sexuálnu činnosť muslimský veriacich sa považuje za organickú súčasť náboženskej praxe (*ibáda*), preto je dôležité, aby obaja partneri učinili

pred začiatkom sexuálnej aktivity zbožné predsavzatie (*níja*) a začali ju vyslovením formuly „v božom mene“ (*bismalláh*).

Žena a muž sú si z náboženského hľadiska rovní, neplatí to však pre ich spoločenský štatút. Podľa al-Gazzáliho žena v sebe skrýva vlastnosti obsiahnuté vo výraze *fitna*, ktoré sa dá preložiť ako pokušenie, zvod, zmätok ale tiež blud, rozvrat a rozkol.

Ženy majú inú právnu pozíciu a v spoločnosti sú podriadené mužom (otec, brat, manžel)

Zahaľovanie a obliekanie žien „vhodné“ oblečenie:

abája – dlhé ženské oblečenie, *hidžáb* – pokrývka hlavy, *niqáb* – závoj tváre
burqa – tradičné oblečenie afganských žien, *čádor* - tradičné oblečenie iránskych žien
a iné

Muži sa majú tiež obliekať „vhodne“ a na nich sa vzťahujú podobne spoločenské pravidlá.

Verejný a súkromný priestor

haram – „hárem“ striktná rodová segregácia a rozlíšenie priestoru (tradičný dom)
Verejný priestor (mešita, bazár, kaviareň/čajovňa a pod.)

Iné zvyky spojené s islámom

hammám – kúpele (prvé postavili podľa muslimskej tradície Sulejmán a Biqlís), nutnosť umývania pred modlitbou.

náboženské „pomôcky“ napr. *tasbîh* („ruženec“)

Pohreb (džináza)

Podľa možností je treba vysloviť vyznanie viery pred smrťou. Mŕtvy

- (1) sa umyje,
- (2) zabalí sa do pohrebného rubáša
- (3) ponesú ho sprievodom do mešity, kde
- (4) sa nad ním koná modlitba za mŕtveho a potom
- (5) sa pochová bez truhly s tvárou otočený k Mekke.

Obvykle sa nestavia nad ním veľký pomník a nemalo by sa za neho veľmi trúchliť.
Pri mučeníkoch je to trochu iné.

Kalendár

Islamský kalendár je lunárny, má 12 mesiacov po 29 a 30 dňoch.
Prepočet dáta *hidžry* na náš letopočet sa dá prepočítať podľa vzorca:

$$R = H - (H / 33) + 621$$

kde R je dátum gregoriánskeho kalendára, H je dátum *hidžry*,
Dátum *hidžry* sa dá prepočítať podľa vzorca:

$$H = R - 621 + R - ([R - 621] / 32)$$

Islamské mesiace sú nasledovné:

1. Muharram
2. Safar
3. Rabí al-awwal
4. Rabí ath-thání
5. Džumádá al-úlá
6. Džumádá al-áchira
7. Radžab
8. Ša'bán
9. Ramadán
10. Šawwál
11. Dhú'l-Ka'da
12. Dhú'l-Hidždža

Niektoré islamské sviatky:

1. Muharram – nový rok, odchod (*hidžra*) Muhammada z Mekky do Jathribu (Medína)
 10. Muharram – *ásúra*: pripomienka zavraždenia imáma Husajna u Karbalá
 12. Rabí al-awwal – *mawlid*: Muhamadovy narodeniny
 27. Radžab – *lajlat al-mir'ádž* (noc zostupu do nebies), Muhammadova nočná cesta
- Ramadán – pôstny mesiac
27. Ramadán – *lajlat al-qadar* (noc osudu),
v noc v ktorej sa prania vyplnia, určuje sa osud všetkých ľudí na rok dopredu.
 - 1.-3. Šawwál - *íd al-fitr* (malý sviatok), sviatok ukončenia pôstu
 10. Dhú'l-Hidždža - *íd al-adhá* alebo *íd al-kabír* (sviatok obete alebo veľký sviatok),
ukončenia veľkej púte – *hadždž* do Mekky